

❖ عنوان پژوهش: پیاده‌سازی سیستم نرم‌افزاری بازرسی دفاتر قانونی با رویکرد استاندارد و یکپارچه‌سازی سامانه‌های سازمان در قالب پرونده الکترونیک
❖ نوع پژوهش: کاربردی ☐ بنیادی ☐ توسعه‌ای
❖ نوع خروجی حاصل از انجام پژوهش: طرح پژوهشی ☐ گزارش کارشناسی ☐ سند سیاستگذاری

لازم به ذکر است در چارچوب پژوهشی موسسه عالی پژوهش تامین اجتماعی، منظور از طرح پژوهشی، سند سیاستگذاری و گزارش کارشناسی به شرح ذیل است:

«طرح پژوهشی»

طرح پژوهشی یکی از انواع قالب‌های تولید علمی محسوب می‌شود که منطبق با اصول علمی روش تحقیق انجام می‌شود.

«سند سیاستگذاری»

«سند سیاستگذاری»، گزارشی کوتاه، بی‌طرفانه و موجز در پاسخ به یک سؤال مشخص یا راجع به یک مسئله خاص است که استاندارد صلاحیت برای تهیه سند سیاستگذاری، افراد خبره هستند. این گزارش شامل سه بخش زیر می‌شود: بخش اول که به آن «خلاصه مدیریتی» خواهیم گفت، بر روی جلد گزارش، ضمن بیان مشکل در یک یا دو سطر، به ارائه راهکارهای اجرایی منطقی برای آن در حداکثر نصف صفحه می‌پردازد. بخش دوم که گزارش اصلی را تشکیل می‌دهد و در 3 تا 5 صفحه مطابق چارچوب تعیین‌شده تهیه می‌شود، «پیشنهادهای سیاستگذاری» نامیده می‌شود. بخش سوم که به تحلیل دقیق موضوع و ارائه اسناد پشتیبان آن می‌پردازد، «یادداشت سیاستگذاری» نام دارد. هر یک از این سه بخش برای اهداف خاص و مخاطبان ویژه خود تهیه می‌شوند.

«گزارش کارشناسی»

شامل ارائه یک گزارش کامل در خصوص یک موضوع خاص موردنظر است که به یک فرد مجری با سطح صلاحیت حداقل «محقق» واگذار می‌شود تا حداکثر طی 3 ماه، گزارش مورد نظر را منطبق با فرمت ارائه‌شده تهیه و ارائه نماید.

«تعریف سطح خرد/متوسط/کلان»

طرح خرد- طرحی است که از حیث مبلغ سه برابر حد نصاب معاملات خرد موسسه می‌باشد.

طرح متوسط- طرحی است که از حیث مبلغ از معاملات خرد فراتر بوده و حداکثر ده برابر سقف حد نصاب معاملات خرد موسسه می‌باشد.

طرح کلان- طرحی است که از حیث مبلغ از سقف معاملات متوسط فراتر باشد.

❖ توصیف و بیان مسئله:

سازمان تأمین اجتماعی بزرگترین سازمان بیمه‌گر اجتماعی در کشور است که راهبرد اصلی‌اش اصلاح ساختارها، توسعه قابلیت‌ها و افزایش ظرفیت‌های سازمانی با تأکید بر جایگاه آن است.

در همین راستا، یکی از اصلی‌ترین وظایف و اقدامات سازمان انجام بازرسی از کارگاه‌ها، شناسایی بیمه‌شدگان مشمول قانون تأمین اجتماعی و فراهم نمودن امکان استفاده افراد شاغل در این کارگاه‌ها از مزایای مندرج در قانون است که در ماده 47 قانون تأمین اجتماعی مطرح شده است. اصولاً بازرسی در تأمین اجتماعی به دو روش صورت می‌گیرد:

1- بازرسی از کارگاه‌ها

2- بازرسی از دفاتر قانونی

موضوع این پژوهش، در ارتباط با بازرسی از دفاتر قانونی می‌باشد. بازرسی سازمان تأمین اجتماعی بر اساس قانون، دفاتر و اسناد قانونی شرکت‌ها و مؤسساتی که به ثبت رسیده و بیش از 50 نفر کارگر دارند را بازرسی می‌کند و اقلام مشمول کسر حق بیمه را استخراج، حق بیمه مورد انتظار را محاسبه و به کارفرما اعلام می‌کند. در صورت اعتراض کارفرما، مراتب قابل طرح در هیئت‌های بدوی و تجدیدنظر تشخیص مطالبات است و در صورت عدم پرداخت مطالبات، تأمین اجتماعی مراتب را از طریق اقدامات اجرایی و تعلق جریمه وصول خواهد کرد.

مشکلی که در حال حاضر وجود دارد این است که به دلیل کمبود پرسنل و امکانات، رسیدگی و بازرسی از دفاتر قانونی با تأخیر و خطا انجام می‌شود که ضمن افزایش تخلفات و عدم شناسایی اقلام مشمول رسیدگی در این فرآیند، منجر به کاهش درآمدهای سازمان شده است. یکی از راهکارهای پیشنهادی برای رفع این چالش، استفاده از ظرفیت‌های پایگاه اطلاعاتی سازمان مالیاتی کل کشور مانند گزارش‌های فصلی ماده (169) قانون مالیات‌های مستقیم و اظهارنامه‌های مالیاتی موضوع مواد 100 و 110 قانون مالیات‌های مستقیم است. پژوهش‌یادشده درصد بررسی امکان استفاده از ظرفیت‌های اطلاعاتی سازمان امور مالیاتی در سازمان تأمین اجتماعی و ارائه سازوکاری جهت انتقال این اطلاعات به سازمان تأمین اجتماعی است.

توضیح آنکه سازمان تأمین اجتماعی به استناد تبصره 4 ماده 169 مکرر قانون مالیات‌های مستقیم¹ و باتوجه به تصویب‌نامه 39141 مورخ 1400/04/12 هیئت وزیران، مجاز شده است که از اطلاعات هویتی، عملکردی و دارایی مؤدیان مالیاتی با رعایت طبقه‌بندی مربوط در حد نیاز استفاده کند. بر این اساس، این ظرفیت هم‌اکنون برای سازمان تأمین اجتماعی وجود دارد که از سامانه‌های اطلاعاتی سازمان امور مالیاتی به‌منظور بهبود روند بازرسی از دفاتر و کاهش فرار بیمه‌ای استفاده کند. سازمان امور مالیاتی 19 سامانه دارد که پایگاه اطلاعات هویتی و عملکردی مؤدیان را تشکیل می‌دهند. گرچه اجازه استفاده از تمامی اطلاعات این پایگاه به سازمان داده نشده، بخشی از اطلاعات این پایگاه در حد نیاز و به‌صورت طبقه‌بندی‌شده می‌تواند برای سازمان قابل دسترسی باشد. موضوع این پژوهش مربوط به این بخش از اطلاعات قابل دسترسی و پاسخ به چنین پرسش‌هایی است که چه اطلاعاتی در پایگاه اطلاعات هویتی و عملکردی مؤدیان موجود است و اساساً چه طبقه‌بندی از این اطلاعات مورد نیاز سازمان تأمین اجتماعی است (در چه بخشی مورد نیاز است و کدام نیاز را برطرف می‌کند)؛ وضعیت اطلاعات و زیرساخت‌های اطلاعاتی سازمان تأمین اجتماعی به چه صورت است و چه سامانه‌های فعالی دارد؛ اطلاعات چگونه به سازمان ارائه شود و سازکار انتقال داده‌های طبقه‌بندی‌شده به چه صورت باشد؛ چه بستریایی برای این انتقال اطلاعات در سازمان تأمین اجتماعی مورد نیاز است؛ پالایش و مقایسه اطلاعات به چه صورت باشد؛ و پرسش‌هایی مشابه که در نهایت به تهیه نرم افزار بازرسی از دفاتر قانون متصل به سامانه‌های مربوطه منجر شود.

❖ اهداف مورد نظر برای تحقیق:

◀ هدف کلی

بررسی امکان استفاده از ظرفیت‌های اطلاعاتی سازمان مالیاتی در سازمان تأمین اجتماعی به استناد تبصره 4 ماده 169 مکرر قانون مالیات‌های مستقیم

◀ اهداف جزئی

- 1- شناسایی ظرفیت‌های اطلاعاتی سازمان امور مالیاتی برای استفاده در سازمان تأمین اجتماعی
- 2- بررسی زیرساخت‌های اطلاعاتی سازمان تأمین اجتماعی و آسیب‌شناسی نحوه ارتباط سامانه‌های اطلاعاتی سازمان
- 3- ارائه سازکار انتقال اطلاعات از پایگاه‌های اطلاعاتی سازمان

¹ «ستگاه‌های اجرائی که مطابق قانون نیاز به این اطلاعات دارند، مجازند با تصویب هیئت‌وزیران و حفظ طبقه‌بندی مربوط، از اطلاعات موجود در پایگاه اطلاعات موضوع این ماده در حد نیاز استفاده کنند.»

مالیاتی به سازمان تامین اجتماعی و نحوه طبقه‌بندی و
پالایش آنها
4- شناسایی بستریهای موردنیاز برای انتقال اطلاعات از
پایگاه‌های اطلاعاتی سازمان مالیاتی به سازمان تامین
اجتماعی
5- ارائه چهارچوب‌های موردنیاز برای تهیه نرم‌افزار بازرسی از
دفاتر قانون در سازمان تامین اجتماعی

❖ **زمینه‌های استفاده و کاربرد نتایج تحقیق (کاربست آن در سازمان
تامین اجتماعی یا حوزه رفاه و تامین اجتماعی):**

معاونت بیمه‌ای سازمان تامین اجتماعی- اداره کل وصول حقبیمه- اداره
بازرسی از دفاتر قانونی سازمان تامین اجتماعی

❖ **محدوده مکانی و محدوده زمانی**

محدوده مکانی: سازمان تامین اجتماعی و سازمان امور مالیاتی کل کشور
محدوده زمانی: 1400

❖ **شرح خدمات مورد انتظار:**

- 1- آسیب‌شناسی فرایند بازرسی از دفاتر قانونی توسط سازمان تامین
اجتماعی
- 2- امکان‌سنجی حقوقی، فرایندی و ساختاری تبادل اطلاعات با سازمان
امور مالیاتی و ارائه راهکارهای پیشنهادی در این خصوص
- 3- بررسی و شناخت سامانه‌ها و تیپولوژی داده و اطلاعات سازمان تامین
اجتماعی
- 4- بررسی و شناخت سامانه‌ها و تیپولوژی داده و اطلاعات موجود در
پایگاه داده‌ای نظام مالیاتی کل کشور
- 5- ارائه راهکارهای کارآمد جهت تقویت و آماده‌سازی زیرساخت‌های
اطلاعاتی سازمان تامین اجتماعی به منظور تبادل اطلاعات
- 6- تفکیک و نحوه انتقال اطلاعات از پایگاه‌های اطلاعاتی سازمان امور
مالیاتی به سامانه‌های سازمان تامین اجتماعی
- 7- پالایش و مقایسه اطلاعات دریافتی از سازمان امور مالیاتی با
سازمان تامین اجتماعی و دسته‌بندی اطلاعات موجود
- 8- ارائه چهارچوب‌های موردنیاز برای تهیه نرم‌افزار بازرسی از
دفاتر قانون در سازمان تامین اجتماعی

❖ **خروجی‌های مورد انتظار:**

گزارش مطالعات دربرگیرنده:

- الزامات قانونی تبادل اطلاعات میان سازمان تامین اجتماعی و سازمان امور مالیاتی
- شناسایی داده‌های قابل انتقال سازمان امور مالیاتی به سازمان تامین اجتماعی
- سازکار انتقال اطلاعات از پایگاه‌های اطلاعاتی سازمان امور مالیاتی به سامانه‌های سازمان تامین اجتماعی و طبقه‌بندی و پالایش آن
- چهارچوب‌های موردنیاز برای تهیه نرم‌افزار بازرسی از دفاتر قانون در سازمان تامین اجتماعی
- ارائه پیشنهادات سیاستی جهت بهره‌گیری از داده‌های دریافتی از سازمان امور مالیاتی

□ خرد

❖ سطح مورد نظر برای اجرای طرح:

■ کلان

□ متوسط